

ОДНА З ЧУДОТВОРНИХ ІКОН ЧЕРНІГІВЩИНИ

Славетна Чернігівська земля своєю історією. Славетна і всесвітньо-відомими іконами, які мають чудодійну силу. Відомо, що ікони — це прояв духовної культури народу, і, аналізуючи іконописне мистецтво, можна в деякій мірі визначити рівень культурного, духовного життя народу в той чи інший період.

Джерела свідчать, що в житті населення Чернігівщини, починаючи ще з давньоруських часів і до сьогодення неабияку роль займали ікони. Це, по-перше, витвори мистецтва, а по-друге, святині, яким вклонялися як своєрідним оберегам.

Чернігівщина відома багатьма своїми чудотворними іконами, в першу чергу, Єлецькою та Троїцько-Іллїнською. Відомі як чудотворні ще близько двадцяти ікон, одна з них пов'язана з містечком Ріпки і має досить цікаву історію.

Ріпкинська ікона Божої Матері являла собою один із списків з давньої Володимирської чудотворної ікони і деякий час знаходилася в чернігівських Борисоглібському та Спасо-Преображенському соборах.

Сказання про походження цієї ікони було записане в літописах Борисоглібського собору, де зазначалося: «Указом Св. Синода 3 апреля 1740 года предписано: имеющуюся за местечком Репки у мельницы Филипчанской часовню упразднить, место опустошить, колодязь засыпать, а называемый чудотворный образ взять в кафедральную церковь. Часовню и прочее строение разобрать, употребить на монастырские или госпитальные строения, мужика же Якова Зубка за разглашение о чудесах от иконы заключить навсегда в монастырь. Вследствие чего того же года июня 11 образ сей перенесен в Борисоглебский кафедральный монастырь и день перенесения его празднуется в соборе».¹

У соборі ікону помістили з лівого боку переднього лівого пілону, ближчого до алтаря, в дерев'яному різьбленому кіоті з білою політуркою і золоченими прикрасами. Ікону було прикрашено срібними з позолотою шатами, які зображували царську порфіру, зв'язану в трьох верхніх кінцях золотими шнурами, які спадали з-під корон.

Ріпкинська ікона, про долю якої сьогодні нам невідомо, була давньою за походженням, про що свідчило її зображення. Ще в XVIII ст. вона шанувалася як чудодійна, але в результаті незрозумілих причин розголошення про чудеса від ікони суворо каралися.

Про те, наскільки Ріпкинська ікона Богородиці цінилася і шанувалася, знаходимо у Філарета Гумілевського: «Над царскими вратами Рождественского придела Репицкая икона Богоматери в серебряной вызолоченной ризе, называемая так потому, что перенесена из с. Репок при преосвященном Илларионе Роголевском; множество драгоценных привесок показывает, что народ благоговееет к сей иконе».²

Із перенесенням святої Ікони в Спасо-Преображенський собор, з часу відкриття мощей святителя Феодосія в 1896 році, вона розмішувалася в особливому великому кіоті, з якого кожного разу виймалася для покладання на аналой, посеред церкви, при читанні Благівіщенського акафесту перед нею в суботні дні та в дні Богородичних свят. Особливо урочиста служба акафесту перед іконою здійснювалася два рази на

рік: напередодні 12 червня, дня перенесення ікони та на день Похвали Богородиці.

Отже, з 11 червня 1740 року ікона, перенесена з каплиці за Ріпками, знаходилася в Борисоглібському соборі. У 1896 році, коли було відкрито святі мощі Феодосія Углицького та перенесено їх в Спаський собор, ікону було також перенесено в Спаський собор. До якого часу вона там знаходилася і де зберігалася пізніше, точних відомостей не збереглося, але відомо, що на 1905 рік ікона Ріпкинської Богородиці знаходилася у Спаському соборі.

Після перенесення ікони в Спасо-Преображенський собор, в Борисоглібському соборі, на місці колишнього знаходження Ріпкинської ікони, було поставлено копію цього давнього образу в металевих золочених шатах, де знизу на металевій табличці знаходився надпис: «По указу святейшого Правительственного Синода 1740 г. апреля 3 дня образ сей Пресвятыя Богородицы, именуемый Репицким, по упразднении часовни у мельницы Пелипчанской, за местечком Репками, где оный до того времени находился, перенесен в Черниговскую кафедральную церковь и время перенесения в собор празднуется июня 12 дня».

Крім згаданої копії, було зроблено зображення на склі, яке знаходилося над вхідними східними воротами, що вели в огорожу собору від будинку губернського правління.

Це зображення Ріпкинської Богоматері з одного боку і святителя Феодосія з іншого було вміщено в особливий ліхтар, в якому вночі запалювалася лампадка.

Ліхтар було повішено над входом в 1905 році.

За народними переказами, з іконою пов'язано багато чудес. Особливо відомі два випадки дії благодаті Божої через святу ікону.

Одна жінка, на прізвище Верешакіна, вкрала ікону Ріпкинської Богоматері і миттєво осліпла. На другий день вона повернула святу ікону, але до смерті своєї залишилася незрячою.

Священик Ріпкинської церкви Вакуловський втратив зір, але в скорботі своїй із старанною молитвою звернувся за допомогою до Богородиці — і одержав повне прозріння.

Ікона привертала до себе увагу не тільки жителів Чернігова, але і всіх богомольців, які приходили на поклоніння мощам святого Феодосія.

Джерела та література:

- 1 Сказание о местнотимой Репицкой иконе Божией Матери. // Черниговские губернские ведомости. — 1905. — № 207.
- 2 Филарет Гумилевский. Общий обзор Черниговской епархии. — 1860.

